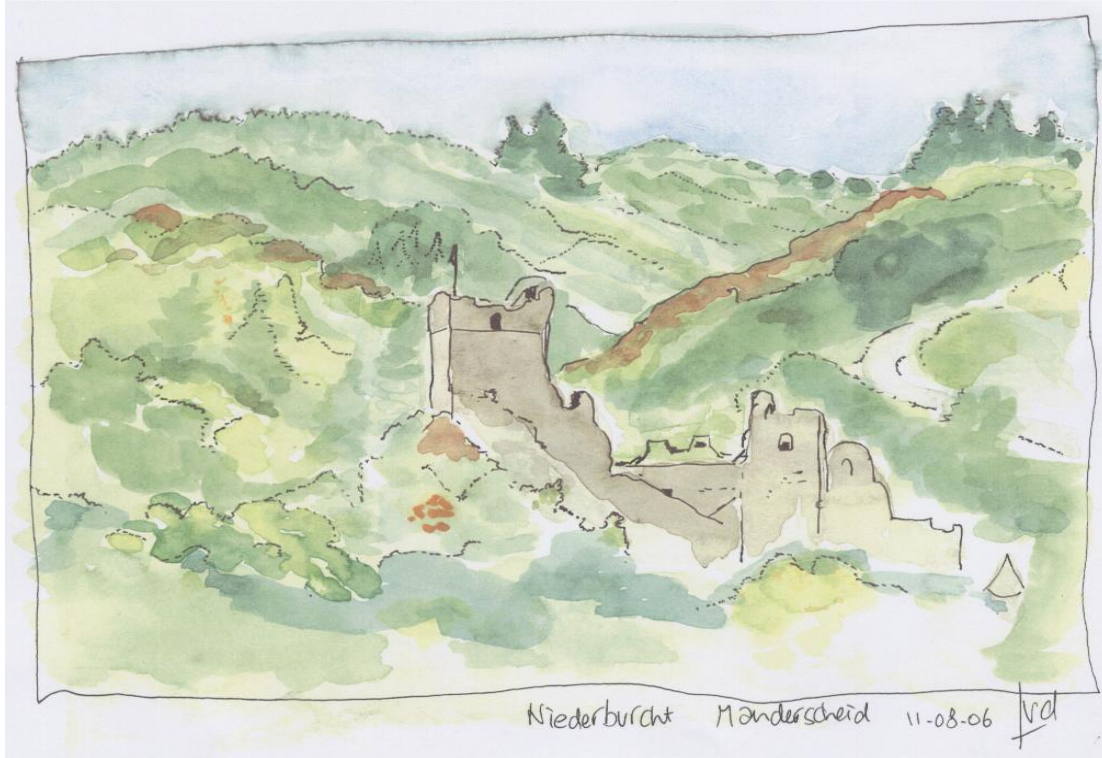

Vulkaaneifel Manderscheid

Van 30 juli t/m 13 augustus 2006

**de plantjes
de vogels
de vlinders**

**de insecten
de fossielen
de maren
de anekdotes
de verslagen
en allerlei foto`s**

De Deelnemers

Hans van den Berg
Jenny v Dorsten
Alfred van der Burgh
Hanneke Dreef
Aielle Erens
Vasco van der Boom
Alouette van der Boom
Jirome van der Boom
Maria Lauran
Dineke Linzel
Menno Oosterhof

Joel Oosterhof
Lasse Oosterhof
Paul Kamara
Bert van Maanen
Els van Maanen v Wijlen
Jan Cees Nauta
Annie Nauta-van Dijk
Carin Nauta
Reinier Nauta
Mieke Schrijver
Lindert Ambagts

Janneke Ambachts
Andre Zandberg
Ellenoor Zandberg vd Wal
Renske Zandberg
Maaike Zandberg
Pieter en Ria Zandberg
Marco
Mienke /Anne de Goederen
Arjen /Simone Zonderland

Bespiegelingen van ene Vasco ;

Zeven volgeladen auto's van Manderscheid naar Durresmaar en Holzmaar . Halve dag excursie .

Geprobeerd om aan de rand van het piepkleine hoogveentje Durresmaar de intens schuldbewuste KNNV-ers ervan te overtuigen dat het goed is om verboden gebiedjes te betreden , mits met eerbied . Geschokte gezichten . Gesprekspartners wenden zich resoluut van me af . Ik bleef zitten met een enkele excursiegenoot van de twee dozijn die me fluisterend toevertrouwde dat hij zich wel iets bij mijn vriendelijk-provocatief bedoelde stelling kon voorstellen . Hij had net zelf stiekem drie stappen in het minihoogveentje gewaagd , maar door de verwijtende blikken die in zijn rug prikten was hij aan een onzichtbaar lijntje terug getrokken naar de vaste wal .

Kijk , het zit zo : Als de gestaag in aantal afnemende natuurstudieliefhebbers – wel iets anders dan natuurliefhebbers – zich allemaal gedwee achter het ecoprikkeldraad van de eveneens gestaag afnemende natuurgebiedjes laten dringen en daar genoeg mee nemen , dan zal er nooit bij een terreinbeheerderschef het besef doordringen dat er wel eens te weinig natuur zou kunnen zijn in West-Europa . Dan eindigen wij met een laatste blauwgraslandje met een hek er om heen en daar mag de laatste KNNV-er dan vanaf de andere kant van het hek naar staren , maar vooral niet aankomen .

Met een kleine dosis burgerlijke ongehoorzaamheid is de druk op de toch al overbelaste terreinbeheerders snel op te voeren tot een niveau waarop zij aan hun bazen zullen zeggen : Stop , dit gaat zo niet ; er moet meer natuur en meer toegankelijke natuur bijkomen .

Uit pedagogisch oogpunt komt daar bij dat enthousiasme voor veldbiologie alleen te genereren valt als men natte voeten mag krijgen in een moerasje . Met alle gebiedjes op slot zullen de studeerkamerbiologen het overnemen van de veldbiologen en dan alle terreinen besturen .

Misschien 1 % van de natuurreservaten is werkelijk zo kwetsbaar dat ze hun huidige verbodstoegangstatus kunnen rechtvaardigen . En zelfs bij die laatste 1% vraag ik me sterk af of het ontoegankelijk en dus onzichtbaar voor het publiek achter slot en grendel houden op de langere termijn nou zoveel succesvoller is dan het verbreden van draagvlak voor de natuurstudie . Want wat hebben we dan : tien vierkante meter hoogveen pal naast een vierbaansautoweg , waarover we zo meteen weer met z'n allen naar Nederland karren. Ondertussen dan een zak stikstofoxyden uitstrooiend boven ons laatste zieltogende hoogveentje .

Hoe erg is het betreden van blauwgraslandjes Of trilveen ? Was het betreden door de boeren de afgelopen honderden jaren soms ook al verboden ?

Maar goed als wij als KNNV-ers ons zelf al niet vertrouwen de eerbied te kunnen opbrengen om een gebiedje niet te slopen dan is het inderdaad misschien al te laat en moet alles maar achter prikkeldraad dat onder stroom staat ?

Dat alles bedacht ik aan de oevers van het Durresmaar .

Mooie dag weer trouwens .

Vasco van der Boom .

Dinsdag , de Groeve .

Na een stevig uurtje wandelen kwamen we aan bij de groeve . Er volgde een kort overleg met een geoloog en we mochten onder het motto : “Probeer je geluk maar in onze afvalberg” , gaan zoeken .

Alle excursieleden bestormden de afvalhopen en begonnen vol goede moed de stenen met een mes “door te breken” . Gezien het lage rendement was ik deze methode na 5 minuten zat en begon gewoon te zoeken . Deze methode had resultaat . Binnen twee minuten had ik , in mijn ogen ,vies botje gevonden .Maar ja , je weet maar nooit . Misschien was was dit botje wel oud .

Met het “vieze”botje ben ik naar een geoloog gegaan . Hij bekeek het en zei, dat hij het aan de anderen moest laten zien . Zo ging m`n botje in een minuut of drie alle studentgeologen langs .Daarna kwam de “oppergeoloog”maar mij toe met de woorden : “Het is zeer oud” . Van vies werd het botje echt interessant . Ik moest vertellen waar het botje precies vandaan

kwam en uit welke steensoort en tenslotte kwam de vraag of hij dat botje mocht houden. Ik heb de vraag even laten bezinken en daarna heb ik toch besloten om hem dat botje te geven . Dat misschien wel in het belang van de wetenschap . De afspraak was , dat zij zouden onderzoeken of het een wervel was en van welk beest dan wel . De geoloog zal mij de uitslag van het onderzoek mailen . Daarna zal het botje hier (in Manderscheid ?) naar het

museum gaan .

Als dank mocht ik de keet bekijken waar de andere fossielen lagen . Via een ladder kon je in de container komen . Dat was het kantoor en de opslagruimte van die geoloog . Het zag er ongeveer zo uit :

A== De rechterwand stond vol planken met kleine bakjes . In die bakjes zaten de kleinste fossielen .

B== Aan de voorkant van die keet stond een tafel met een oude computer waar je maar net achter kon zitten .

C== De rest van die keet op nog een kleine tafel een een looppad na stond vol met houten kisten waar grotere fossielen in zaten.

Terwijl de anderen af en toe afdrukken van blaadjes vonden , was ik in die keet nog steeds versteende insecten en vissen aan het bekijken .Twee van die visjes heb ik mee gekregen en nu is het wachten op de mail .

Volgens de geoloog zou het een wervel van een oerpaardje kunnen zijn . Hij vertelde mij dat op het laatste moment . Niet echt het leukste moment om dat te horen . Maar goed , het is prima zo .

Eenmaal terug bij de groep bleek men uitgezocht te zijn . We aten ons brood op en zijn in een rustig tempo terug naar het kamp gegaan . En nu maar wachten op de mail

Carin Nauta

De Rijn , tufsteen , Wolfsslucht , de Abdij , molenstenen bij Mendig .

Naar de Rijn en terug langs al die verschillende zaken neem je het e.e.a. mee .

Zo b.v. Hoornaar , Keizermantel , Spaans Aak , salamander spec , Witte Thijm en Grauwe klauwier.

We gingen met 4 auto`s en toen we in Mendig aan kwamen waren er nog twee over met 9 personen . Het museum aldaar ging bijna dicht , geen rondleiding onder de grond meer . Na enig soubatten een privé-rondleiding . Gele jassen aan en helmen op , ook hadden we nog extra truien aangetrokken . Zo gingen we 38 meter onder de grond . (6 tot 9 graden)

Onder Mendig bleek een gat gegraven te zijn van 34 voetbalvelden , ca 2,5 vierkante km . Door de verschillende families , waarvan de vrouwen allemaal een eigen schacht hadden gegraven . Eerst tot aan de molenstenen door een dikke laag bims. Echte basalt zijn die stenen niet . Basalt is altijd 6-hoekig . Die stenen zijn ontstaan door een langzaam afgekoelde lavastroom , poreus , 20% materie 80% gas , soms 5 , 6 of 7-hoekig . Er bleek een gangenstelsel te zijn zoals in de mergelgrotten van Limburg . Het plafond was erg hoekig door al die zuilen die er tussen 1700 en 1900 uit geslagen waren . Soms waren er teveel zuilen weggehakt en moesten er andere worden opgemetseld , dat alles vanwege instortingsgevaar . Ook werden er mislukte molenstenen tot noodpilaren gemetseld . De mensen waren arm . Ze hadden een paard boven de grond , die in een tredmolen liep om de stenen tot 1500 kg op te takelen .

In 1884 ontdekte men dat er beneden ook bier kon gisten en dat men dat er koel kon opslaan . Ook werd er in de winter ijs beneden opgeslagen om in de zomer bovengronds in met blik beklede kisten als koelkast te kunnen dienen. De steenhouwers wisten beneden beter de weg dan de brouwers . Dus de opgetrokken muurtjes om dat bier heen bleken geen nut te hebben . Het was eigenlijk goedkoper om de steenhouwer ieder zeven liter bier per dag te laten nuttigen .

De in onbruik geraakte schachten werden tot stortplaatsen van afval . In de “kelder” overwinteren zo`n 30000 vleermuizen . Er zijn hekken geplaatst zodat de beestjes in hun winterslaap niet door toeristen gestoord zullen worden .

Nu er bovengronds steeds zwaardere huizen gebouwd worden moet de “kelder” er onder vaak weer opgevuld worden met gesteenten .Dat alles weer tegen instortingsgevaar .

Overigens waren de molensteenpilaren van boven dunner dan aan de onderkant . Alleen het onderste deel was dus bruikbaar . Al onder de grond werd in zo`n steen op het oog in het midden een gat geslagen . Dat alles aldaar is de oogst uit een dikke laag taai vloeibare langzaam in drie maanden afgekoelde magma. Typisch Vulkaneifel dus .

Mieke Schrijver

Naar de Kalkeifel ----09-8-`06

Startpunt bij de prachtige kerk van Merbach gebouwd in 1903 en gerestaureerd in 1974 en 1978. In het interieur was een prachtige statie, geheel bestaand uit kleine mozaieksteentjes in alle kleuren inclusief goud en verder een heel lieflijk orgelfront. De wandeling ging aan de westkant van de Mirbach naar het noorden. Het landschap is veel glooiender dan in de Vulkaneifel met z'n scherpe contouren. De zon brak nu ook weer voor ons op het juiste moment door. De vlinders begonnen aan hun schijnbaar onbekommerde dans. We zagen er echt meer "kalkplanten" zoals Moerdistel, Grote moninkskap, Wolfskers, Eénbes, Christoffelkruid, enz. Ook het Kalkbedstro was present. Berggamander troffen we op een zuidhelling aan de overzijde van de Mirbach aan.

De tocht was overigens best zwaar. De route aan de westzijde liep zonder aanwijzing door in half omgehakt berkenbos, waar geen pad meer waarneembaar was. Ode aan oma Zandberg die met haar Nordic walkingstokken er toch door wist te komen. We zijn tot aan de Lampertsbach gegaan en het dal in oostelijke richting een stuk gelopen. Daar zagen we ook de Herfststijloos in bloei. Daar zijn wij overgestoken en hebben de Reimersberg links laten liggen om door de velden de Eusberg te bereiken. Prachtige Juniperesstruiken onderweg met veel bessen! Ook het Zonneroosje zette haar bloempjes open om onze ogen te treffen. En zo kwamen we al zwerfend weer in Mirbach bij de kerk als eeuwig rustpunt aan. We waren met 4 auto's en de afstand tot Manderscheid was ongeveer 40 km

Anne de Goedere.

De "lange" excursie Beckhausermühle v v 3/8/06

Een stevige klim van een zo'n 30 gr steil bospad deed erger vermoeden aan het begin van de tocht. Het bleek het ergste te zijn, want naderhand voerde de 21 (soms de 19) ons over licht stijgende en dalende boswegen en weggetjes. Weldadige stilte die af en toe verstoord werd door straaljagers. Precies op tijd voor de koffie doemde een degelijke hut met comfortabele banken op. Wat een planning van die Duitsers! Reinier haalde "Herrenchocolade" te voorschijn. Vrij plots daalden wij daarna af naar de Kleine Kyll en dat leverde voor één van ons een Waterspreeuw op. De rest van het pad volgde de Kyll met af en toe een weidje er tussen. Alle speurwerk tot aan Beckhausermühle Gasthof leverde geen nieuwe waterspreeuwen of ijsvogels op, terwijl ze er qua biotoop toch echt wel hoorden te zitten.

De terugweg (na de koffie op het terras. 3 personen 2,60 euro!) ging over een intieme asfaltweg, uitstekend geschikt voor wielrenners, hoog boven de Kyll langs. Nog vier bremrapen gezien. Heel grote. Het weer was uitstekend, niet te warm, te koud. Wij drieën voelden ons bevoorrecht. Veel gezien, tot slot nog een Zwarte Wouw, een prettig tempo en op tijd weer terug.

Jenny van Dorsten

Insecten Eifelkamp 2006

Vlinders

Adonisblauwtje
Argusvlinder
Atalanta
Bont zandoogje
Bruin blauwtje
Bruine vuuvlinder
Carcina quercina (nachtvlinder)
Citroenvlinder
Dagpauwoog
Dambordje
Distelvlinder
Gamma-uil
Gehakkelde aurelia
Gele lucernevlinder
Groot koolwitje
Grote beervlinder
Hooibeestje
Icarusblauwtje (?)
Keizersmantel

Libellen

Blauwe breedscheenjuffer
Blauwe glazenmaker
Bloedrode heidelibel
Bosbeekjuffer (eiafzettend)
Bruine glazenmaker
Gewone oeverlibel
Grote keizerlibel
Lantaarntje
Tangpantserjuffer
Watersnuffel
Zwervende pantserjuffer

Lieveheersbeestjes

4-stippelig Exochomus 4 pustulatus
5-stippelig Coccinella 5-punctata
7-stippelig Coccinella 7-punctata
10-stippelig Adalia 10-punctata
14-stippelig Propylea 14-punctata (clowntje)
16-stippelig Tytthaspis 16-punctata
22-stippelig Psyllobora 22-punctata (citroentje)
24-stippelig Subcoccinella 24-punctata
Roomvlek lhb Calvia 14-guttata (koffieboontje)
Veelkleurig aziatisch lhb Harmonia axyridis

Klaverblauwtje
Klaverspanner
Klein avondrood (rups)
Klein geaderd witje
Kleine ijsvogelvlinder
Kleine parelmoervlinder
Kleine vos
Kleine vuurvinder
Koevinkje
Kolibrivlinder
Koninginnepage
Landkaartje
Lievellingetje
Oranje lucernevlinder
Oranje zandoogje
Rhodostrophia calabra
Sleedoorndpage
Spaanse vlag
Turquoise blauwtje
Wapendrager (rups)

Kevers

Carabus coriaceus (loopkever)
Coloradokever
Eikebladroller
Goudhaan
Grote dennesnuitkever
Hazelnootboorder
Kleine rode weekschildkever
Oulema melanopus
Paardemestkever Geotrupes stercorarius
Reuzegoudhaan
Ruigkever
Sermylassa halensis (bladhaantje)
Zwarte aaskever Phosphuga atrata

Wantsen

Aquarius najas Schaatsenrijder
Bessenstinkwants
Carpocoris spec.
Corizus hyoscamii
Daraecoris ruber
Euregaster maura
Gerris lacustris Schaatsenrijder
Graphosoma lineatum Pyjamawants
Koolwants
Staafwants
Vuurwants
Waterschorpioen
Zicrona coerulea (Bläuling)

Overige

Grote groene sabelsprinkhaan Tettigonia viridissima
Blauwe duinsprinkhaan
Wekkertje Sprinkhaan
Groene gaasvlieg
Hoornaar
Aardhommel
Steenhommel
Tijgerspin
Feeënlampje (onafgemaakte nest v.e. spin: Agroeca brunnea)
Teek
Bedeguaardgal
Philaenus spumarius Schuimcicade
Tachypodoiulus niger Miljoenpoot

Hermelijn †
Ringslang †
Muurhagedis
Smaragdhagedis
Levendbarende hagedis
Bruine kikker
Groene kikker

Wijngaardslak
Witgerande tuinslak
Zwarte wegslak
Segrijnslak